

ادارہ کل بحیرتی استان خراسان رضوی

بررسی پدیده همسر آزاری و شرایط اجتماعی مؤثر بر آن

مؤلفان و محققان:

مجید فولادیان، سعیده میرآبی، زینب السادات فاطمی امین،
فریال اسماعیلی

عنوان و نام پدیدآور: بررسی پدیده همسرآزاری و شرایط اجتماعی مؤثر بر آن

مشخصات نشر: مشهد: سخن گستر، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص. جدول (بخش رنگی)، نمودار (بخش رنگی)

شابک: 978-600-247-496-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیکای مختصر

یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.

یادداشت: تحقیق و گردآوری: مجید فولادیان، سعیده میرابی، زینب‌السادات فاطمی‌امین، فریال اسماعیلی‌یزدی.

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابنامه.

شناسه افزوده: فولادیان، مجید، ۱۳۶۰ -

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۰۸۴۵۷

انتشارات سخن‌گستر

مشهد - خیابان ابن‌سینا - مقابل ابن‌سینا ۱۲ - شماره ۱۹۱

تلفن: ۳۸۴۳۹۹۵۵

www.Sokhangostar.com

نام کتاب: بررسی پدیده همسر آزاری و شرایط اجتماعی مؤثر بر آن
مؤلفان: مجید فولادیان، سعیده میرابی، زینب‌السادات فاطمی‌امین، فریال اسماعیلی‌یزدی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳

چاپ: میثاق

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۴۹۶-۴

در دنیای امروز، مراکز علمی - پژوهشی بیشتر نقش بازوی فکری را برای مراجع تصمیم‌گیری ایفا می‌نمایند. وظیفه اصلی محققان و پژوهشگران در این مراکز، بررسی و تجزیه و تحلیل روندهای موجود در حوزه‌های مختلف، تبیین این روندها و دسته‌بندی و اعلام آن‌ها در چارچوبی قابل فهم و بالاخره، ارائه راه حل برای بهره‌برداری هر چه بیش‌تر از امکانات موجود است. به این ترتیب، از آن جا که انتظار می‌رود بیشتر تصمیم‌گیری‌ها براساس نظرات کارشناسان این مراکز گرفته شوند، می‌توان به اهمیت نقش و جایگاه آنان در توسعه جوامع پی برد.

هر روز که می‌گذرد بر دامنه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان جامعه ما از ابعاد کیفی و کمی افزوده می‌شود، و به تبع آن آسیب‌های اجتماعی گستره زیادی پیدا کرده‌اند. افزایش آمار بزهکاری‌ها و کجروی‌های رفتاری نظیر: انحرافات جنسی، طلاق، سرقت، اعتیاد، تکدی‌گری، خودکشی، همسرآزاری، فرار از منزل و... گواه این ادعا می‌باشد.

در ایران نیز مانند سایر کشورهای در حال توسعه، رشد و گسترش آسیب‌های اجتماعی یکی از دغدغه‌ها و نگرانی‌های جدی سیاست‌گذاران به حساب می‌آید. به ویژه در دهه‌های اخیر شاهد بروز یا افزایش چشمگیر به هم ریختگی در هنجارهای جامعه و مواجهه با پدیده‌هایی بوده ایم که عمق و شدت آنها و واکنش نسبت به آنها با رویکردهای متفاوتی در جامعه ایران همراه بوده است. آمارهای ارائه شده توسط سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی در سال‌های اخیر، مبین این حقیقت بوده که تنوع و فراوانی آسیب‌های اجتماعی رو به فزونی می‌باشد و علاوه بر این میانگین سن افرادی که دچار آسیب‌های اجتماعی شده‌اند به اواخر دهه دوم زندگی آنها کاهش یافته است. دورانی که هر فرد با بحران هویت، بحران بلوغ و... مواجه است و عدم توجه به شرایط افراد در این دوران حساس، توسط والدین، مربیان و... و عدم پاسخگویی مناسب به نیازهای اساسی آنان، این افراد را بیش از هر زمان دیگری آماده گرایش به رفتارهای انحرافی می‌کند. در این شرایط نوجوانان و جوانان نیاز به هدایت مناسب دارند تا با موفقیت این مرحله از رشد را پشت سر بگذارند. جامعه از طریق توجه به تقویت بنیاد خانواده و ساختارهای دولتی و غیر دولتی درصدد حل مشکلات و آسیب‌های فوق برآمده است. راه‌اندازی مراکز خاص مشکلات و آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی در سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و تشکیل سازمان‌های متعدد غیردولتی که توجه خود را بر زنان و کودکان و سایر گروه‌های آسیب‌پذیر یا آسیب‌دیده متمرکز ساخته‌اند حکایت از توجه عمومی به این موضوع داشته است.

سازمان بهزیستی کشور یکی از سازمان‌های مسئول در حوزه آسیب‌های اجتماعی می‌باشد که علاوه بر مسئولیت در زمینه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی برای حمایت از افراد در معرض آسیب و آسیب‌دیده اجتماعی (تجدید تربیت منحرفین اجتماعی) نیز مسئولیت‌هایی دارد که در همین راستا خدمات مختلفی را از طریق دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی معاونت امور اجتماعی در سطح کشور به مردم ارائه می‌کند.

از مهمترین فعالیت‌های دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی، برنامه اورژانس‌های اجتماعی می‌باشد. این برنامه چهار بخش را دربرمی‌گیرد که عبارتند از: خط تلفن اورژانس اجتماعی، خدمات سیار اورژانس اجتماعی، پایگاه‌های خدمات اجتماعی و مراکز مداخله در بحران‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی.

نکته قابل اهمیت در این مراکز فعالیت تعداد زیادی کارشناس متخصص در حوزه‌های مختلف علوم انسانی است که در طی سال‌های راه اندازی این مراکز تجربیات ارزنده‌ای را به تخصص و دانش خود افزوده‌اند. یکی از وظایف مهم این کارشناسان تشکیل و تکمیل پرونده‌ها اجتماعی از ابعاد گوناگون فردی، خانوادگی و اجتماعی است. در این پرونده‌ها اطلاعات جامعی از افراد آسیب‌دیده اجتماعی در حوزه‌های گوناگون وجود دارد که متأسفانه با وجود اطلاعات با ارزش موجود در آنها به عنوان منابع مهم پژوهشی مورد فراموشی قرار گرفته‌اند. اطلاعاتی که با صرف ساعت‌ها زمان و بوسيله کارشناسان زبده بهزیستی کسب شده است و محققان بر این باورند که تحلیل علمی و روش‌مند اطلاعات موجود در این پرونده‌ها می‌تواند شناخت جامع و دقیقی از شرایط و عوامل اساسی بروز هر کدام از آسیب‌ها به دست دهد.

این مهم دو ویژگی اساسی را به همراه دارد: ۱- بدیع بودن این کار در کل کشور، ۲- صرفه‌جویی بسیار زیاد در هزینه‌ها، ۳- سرجمع کردن و بررسی تعداد زیادی از پرونده‌های آسیب‌دیدگان اجتماعی.

اطلاعات قابل توجهی برای تحلیل در هفت حوزه آسیب‌های اجتماعی که گروه هدف دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی می‌باشد در این پرونده‌ها موجود است که می‌توان به عنوان هفت پروژه جداگانه با روشی واحد مورد بررسی قرار گیرد و به صورت یک بسته کلان بررسی آسیب‌های اجتماعی شهر مشهد اجرایی گردد.

در طی فرایند تحلیل محتوای پرونده‌ها، محققان با استفاده از روش‌های کیفی مانند مورد پژوهی اولاً، با عمق بیشتر مسائل را مورد بررسی قرار می‌دهند و همچنین اعتبار اطلاعات به دست آمده در تحلیل محتوا را افزایش خواهند داد.

در خاتمه از معاونت محترم امور اجتماعی بهزیستی کشور، مدیر کل محترم دفتر امور آسیب دیدگان بهزیستی کشور، ریاست محترم ستاد فوریت‌های اجتماعی بهزیستی کشور، مسئول محترم واحد پژوهش بهزیستی استان، معاونت محترم امور اجتماعی بهزیستی استان، کارشناسان محترم دفتر امور آسیب دیدگان اجتماعی استان و مدیر عامل محترم شرکت دانش بنیان سروش آینده ایرانیان که در انجام این پروژه تحقیقاتی همکاری لازم را معمول نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

تهمینه شکیب

مدیر کل بهزیستی استان خراسان رضوی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات تحقیق.....	۱۱
بیان مسأله.....	۱۱
اهمیت و ضرورت موضوع مورد بررسی.....	۱۲
سؤال اصلی.....	۱۴
اهداف.....	۱۴
فصل دوم: ادبیات موضوع تحقیق.....	۱۷
نیمرخی از وضعیت همسرآزاری در ایران.....	۱۷
نیمرخی از پدیده همسرآزاری در شهر مشهد.....	۲۴
پیشینه تجربی همسرآزاری.....	۲۶
عوامل و شرایط مؤثر بر همسرآزاری.....	۴۴
۱. ویژگی‌های فرهنگی - اجتماعی جامعه.....	۴۴
۲. ویژگی‌های فردی شوهر.....	۴۶
۳. ویژگی‌های فردی زن.....	۴۹
۴. شرایط ویژه‌ی زندگی خانوادگی.....	۵۲
۵. ویژگی‌های خانوادگی جهت‌یاب/ پدر و مادری زوجین.....	۵۵
۶. اعتیاد.....	۵۷
۷. عوامل اقتصادی.....	۵۸
فصل سوم: روش تحقیق.....	۵۹
روش تحقیق.....	۵۹
فصل چهارم: یافته‌های تحقیق.....	۶۱
نتایج توصیفی.....	۶۱
نتایج تحلیل متون.....	۷۴
مدل‌های فرایندی همسرآزاری.....	۹۴

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....	۱۱۱
خلاصه و نتیجه‌گیری؛ پیشنهادات و راهکارها.....	۱۱۱
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۱۷
پیوست‌ها:.....	۱۲۳